

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dožele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za diake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristo pet-ovrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Demonstracija zoper Slované.

Z Dunaja 30. nov. [Izv. dop.]

Tudi mi Slovani smo nekoliko svečanost Jožefu II. na čast povikšali, kajti gotovo bi se takozvani „liberalni Nemci“ ne spominjali tega vladarja s takim navdušenjem in s takim kričanjem, ko bi nas Slovanov ne bilo v Avstriji. Tu jim nij samo praznik, tu je tudi demonstracija zoper Slované; da je pa ta večji, treba je, da se ta praznik raztrobi po vsem Izraelu. In to se je tudi zgodilo.

Ta nemška tolerantnost je nekaj karakterističnega pri vseh svečanostih, ki jih praznujejo ustavoverci. In pri takih priložnostih bje urednikom dunajskih časnikov pevska žila, in v njihovih listih je polno zelenja nemškega fanatizma. Saj ti ljudje več vidijo, kot navaden človek z zdravo pametjo.

V ponedeljek priporočal je poslanec Sturm na stopnicah pri Jožefovej statvi tisti „echt österreichischer geist“, ki se mu pravi „deutsch-österreichischer geist“. In ta duh veje v govorih, ki so se govorili Jožefu na čast; in teh je bilo mnogo.

Najbolj pa se naglaša v teh govorih, da je Jožef nemškemu jeziku dal ono oblast, pred katero so se morali vsi drugi jeziki v kmetijskih kočah poskriti. In ti ljudje mislijo, da mora nemški jezik biti še zmirom podlaga šolstvu in uradovanji v Cislejtaniji! Oni si Avstrije brez tega jezikovega nemškega despotizma misliti ne morejo. Nemški jezik se jim zdi za druge narode zato, da ostanejo v Avstriji, tako potreben, kakor kravi zvonec, da iz pašnika ne uhaja. Da bi nas pa jezik mogel vezati k tej celoti, ki jej pravimo Avstrija, to je tako naivno, da o tem govoriti nečem. Ti ljudje pa ne pomislijo, da „le duh je ono, ki

oživlja.“ In ta duh ljubezni in spoštovanja narodov mej soboj podkupujejo. Res žalostno, da oni nemški jezik za take nelojalne namene rabijo. Imajo pa oni kako pravico narodom s svojim jezikom pot do omike zapirati? Kdo si upa to trditi? Ali bi se pa morebiti res le nemškeje omiki na kvar ravnopravnost doseči mogla? Če je pa ta omika na tako slabej podlagi, potem res nij vredna, da bi se nam v škodo šopirila. No, pa mi bolje mislimo o njej.

In ti netolerantni ljudje spominjajo nas na čase Jožefa II. Tudi za čase tega vladarja so prepiri slabili Avstrijo, bili so prepiri mej različnimi verami. Takrat pred 100 leti trebalo je narediti mir mej narodi. Kakor je prvega Jožef le s tem mogel narediti, da je dal vsem veram v državi enake pravice, tako se more tudi le-ta samo s tem doseči, da dobé vsi narodi enake pravice. Potem še le, ko se bodo ti narodje mej soboj spoštovali, potem bo pač Avstrija res „centralizovana“. In le v tem mejsebojnem spoštovanji narodov je moč in obstanek našega cesarstva. Naj bi oni na to mislili, ki zidajo v svojem napuhu iz nemškega jezika nekaj babilonski stolp, ki naj bi narode varoval pred razpadom Avstrije. Pa mislimo, da smo prepričani, da bo osoda to njihovo delo razbila, da se ne bo Avstrija razbila.

Mi pa upamo, da bo naš cesar, ki je mnogo dovršil, kar je Jožef II. pričel, mir naredil mej narodi, kakor ga je Jožef mej verami. Zato pa zahteva naš narod, da država dá našemu jeziku veljavo v šoli in uradu in da Nemci naš jezik spoštujejo. Dokler je naš jezik v tej ograji, ki n u jo je ogradił nemški, tako dolgo nam pot do omike nij prosta. Dokler se to ne spremeni, lahko govoré naši nasprotniki, da nij naš jezik razvit; kako bi bil, saj mu oni ne pusté, da bi dosegel ono

popolnost, ki mu jo je treba za različne vede. Zadnji čas je uže, da pridejo časi, ko se človek ne bo zaničeval zato, ker svoje misli slovensko izraža. Le z jezikom, našim maternim jezikom moremo omiko in srečo svoega naroda doseči. Tako je bilo pri družih narodih, tako je tudi pri nas. Naš boj za veljavo našega materinega jezika je za našo omiko največje važnosti, in v tem boji smo Slovenci jedini.

Pr.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. decembra.

Uže po svojej navadi ne morejo dunajske ustavoverne novine drugače, nego da padajo na **finančnega ministra** Dunajevskega, ker nij mogel odpraviti deficita. Pozabljaajo, ali vsaj priznati nečejo, da je ta vlada podedovala vso mizerijo od ustavovernih vlad zavozenega finančnega gospodarstva in da tedaj ne more na enkrat izpeljati ga.

Ustavoverci so tudi hudi na grofa Coroninija, da nij nič omenil cesarja Jožefa, kakor so oni želeli.

Nemški „fortschrittsclub“ je 30. novembra sklenil dunajskega poslanca **dr. Kronawettera** izključiti iz svoje srede, ker je ude ustavoverne stranke žalil in zmerjal v svojem znanem govoru dunajskim volilcem.

Vnanje države.

Ruski car se je dné 30. nov. vrnil iz Livadije v Peterburg. Ruske novine poročajo, da hoče vlada v Batumu narediti svobodno luko.

Oficijozna „Agence Russe“ piše, da je Anglija evropskim vlastim predlagala, naj se ohrani evropski koncert z ozirom na še ne izvršena vprašanja berlinskega dogovora.

„St. Peterburgskija Vedomosti“ so prinesle hud članek zoper Nemce v Rusiji. Kakor brz dobi kak Nemec v Rusiji višjo službo ali sploh dobro mesto, gleda na to, kako bi še

Listek.

Cesar Jožef v našem nemškem gledališči.

V Ljubljani 1. decembra.

Včeraj sem bil v nemškem gledališči. Črez dan sem imel na kmetih opraviti. Nič hudega sluteč, stopim s svojim visokim obuvalom v jasno razsvitljeni parter. Ker pa vodja Urban s svečavo navadno nij radodaren, me je jasno razsvitljenje parterjevo takoj osupnilo. Iz lož so se kazale nekatere bele kravate in drobne gospice, ondi sedeče, prezebavale so v tistih tankih plesnih toaletah. Hipoma sem vedel, da vsa ta prazničnost velja prej ko ne cesarju Jožefu, na čegar spomin so prejšnji večer naši Nemci banketirali. Kdor sodi objektivno, mora priznati, da je cesar Jožef simpatična zgodo-

vinska osoba; to mora priznati tudi tisti, ki se s poti, po katerih je cesar hodil, ne strinja. Če bi sedaj živel, bil bi brez dvombe tudi nam Slovincem pravičen! To je moje mnenje. Zatorej sem ostal tudi v gledališči.

Ko se je slovesna overtura, ki jo je vodja Urban, z belo kravato, dirigiral, končala, nastopila je na odru gospica P. ter deklamovala večera slovesni govor. Bile so navadne fraze, ki jih človek ne sodi preostro. Ali večno povdarjanje svobode in besede „Freiheit“ napravljalo je na mé nenavaden vtis. Kaj bode ženska o svobodi govorila? To je pač tako, kakor če bi knez Bismark vstal ter patetično govoril o koristi tega ali onega kuhinjskega orodja.

Pela se je tudi nekaka himna, ki pa je bila vzeta iz opere „Ernani“. Tam se poje na čast cesarju Karlu V., menim, ali denes so jo prestrojili na ime cesarja Jožefa. No, ko bi cesar Jožef vedel, da se njegova hvala meri

po vatlu Karla V., pač bi se še v grobu preobračal! Ko je bila himna končana, zgodila se je na odru taka neizrečena bedarija in neslanost, da mi je srd napolnil dušo. Pevci, v fraku, in ženstvo, krasno našopirjeno, — sploh vse, kar je bilo na odru, je pred podobo cesarjevo na koleno pokleknilo, kakor tropa pogrebcev, kadar duhovnik pri novem grobu moli zadnji očenaš! Naše nemško občinstvo pa je ploskalo tako, da so pevci in pevke tisto klečeplazenje še jedenkrat ponoviti morali. In to je bilo ravno tisto občinstvo, ki je potem, ko se je deklamovala Lessingova krasna pripovedka „o treh prstanih“, mrzlo ostalo! Pa kdo hoče vsega Lessinga poznati! Osupnen sem bil, da naše nemško občinstvo pomena one pripovedke ne vé, ker drugače si pač ne morem tolmačiti, kako da je v istini prava poezija brez vtisa ostati mogla, pri tem, ko je trivajno ono poklekovanje toliko vspeha imelo!

druge Nemce okolo sebe posajal in Ruse izpodrival, tako, da Rusi ne morejo v Nemcu videti delavca in konkurenta, temuč intriganta, ki išče le koristi svoje osebe in svojega rodu. — Tudi drug ruski list „Bereg“ se huduje na Nemce.

Knezu **črnogorskemu** so h končnemu rešenju Ulcinjskega vprašanja čestitali Gladstone, knez srbski in bolgarski.

Zdanjo **angleško** vlado je ostro grajal v javnem govoru markiz Salisbury zavolj ulcinjskega vprašanja. Dalje je dejal, da Evropa ne sme posredovati za Grke, ki naj dobodo samo Tesalijo. Glede Irske je očital vladi bojzljivost in dejal, da se irskim lastnikom ne sme na noben način vzeti nič zemljišča.

Po dolgih debatah je **italijanska** zbornica z 221 glasovi zoper 118 glasov glasovala za zaupnico zdanjemu ministerstvu.

V **francoskem** senatu je o priliki obravnavanja proračuna za francosko vnanje ministerstvo hvalil senator Gontant-Biron miroljubivo politiko Thiersovo. Dejal je, da stara politika Francoske ne želi uničenja Turčije. Sploh da je vsa zdanja francoska vnanja politika zoper voljo francoskega prebivalstva. Vnanji minister Saint-Hilaire je odgovoril, da si zdanja francoska in Thiersova politika nič ne nasprotujeta, ter je hvalil oskromnost in modrost Ruske, ki je sanštefanski dogovor predložila kongresu. Demonstracija z ladijami zoper Turčijo se je vršila zaradi Črnogorcev, Grkov in zaradi armenijskega vprašanja in Francija je zaradi svoje časti uže morala sodelovati se demonstracije. Upati je, da se bode grško vprašanje rešilo brez pritiska. — Porušenje Turčije bila bi strašna katastrofa, zato se mora odlagati kolikor bolj moč. Grško vprašanje je Angleška na dnevni red potisnila na berlinskem kongresu a Grška mora velevalsti poslušati. Berlinski kongres je vzdržal mir, a vlasti ga bodo vzdržale še dalje.

Dopisi.

Iz krškega okraja 30. nov. [Izv. dop.] Učitelji krškega okrajnega glavarstva smo imeli 25. t. m. uradno okrajno skupščino v Krškem pod predsedništvom okrajnega šolskega nadzornika prof. Wurnerja. Zanimivo je bilo pri tej skupščini to, da se je večinoma v slovenskem jeziku obravnavalo. Predsedujoči nadzornik, ki se je sicer le nemščine posluževal, nij se temu čisto nič protivil. Tudi zapisnik pisal se je v nemškem in slovenskem jeziku. Z opazkami nadzornikovimi gledé stanja šolstva v minolem šolskem letu se je moral sleherni strinjati in odobriti jih, le zastran nemščine ne. Nadzornik je namreč poudarjal — se ve da na podlagi obstoječih predpisov deželnega šolskega svetovalestva — naj se nemščina tako goji, da poskuša učitelj pogovarjati se z otroci v nemščini, (ali kakor velé nemško: „gesprächsweise“ unterrichten), da se doseže predpisani smoter, namreč, da

postane nemščina „občevalni“ jezik otrok (umgangssprache). To terjati od slovenskih otrok je presneto malo pedagogično, da ne rabim še ostrejša sodbe. Kje naj učitelj časa dovelj vzame, da bi se v nemškem jeziku pogovarjal s slovenskimi otroci? Ako stavi vsakemu otroku, katerih ima 50—100, le eno kratko vprašanje, mine ena ura, če pa čaka na odgovor in bi hotel odgovor popravljati, zamudi več nego dve uri. Sicer pa nij mogoče, da bi slovenski otrok v ljudski šoli kar naenkrat odgovarjal na nemška vprašanja. Še v srednjih šolah daje dijak težko odgovore na nemška pitanja. Ur je sicer še dovelj nemškemu jeziku odločenih, a učitelj jih mora na to vporabiti, da uči otroke nemškega čitanja in pisanja, in da otroke vadi v nemščini po tistem metodičnem potu, ki je zaznamovan v trojih knjigah, katere je sama vlada izdala v ta namen, namreč 1., 2. in 3. nemško slovnico. Tega učitelji pri slovenskih otrocih v ljudski šoli po sedanjem uravnavi slovenskih šol nikoli dosegli ne bomo, če smo še tako v nemščino zaljubljeni, da bi izurili otroke toliko v nemščini, da bi jo mogli kot „umgangssprache“ rabiti. Ako bi to hoteli in smeli (!) doseči, morali bi edino le nemščino gojiti in vse druge predmete popolnem zanemariti. Sl. deželni šolski svet naj bi torej iz predpisanih načrtov kar izbrisal to določbo. Toliko v razjasnenje onim, katere bi nasvet „gesprächsweise unterrichten“, utegnil zavesti na napačen pot.

Iz Prage 29. nov. [Izv. dop.] Dunajski in praški nemški listi prinašajo poročila, da je predložil dr. Randa, profesor tukajšnje univerze, vladi predlog: kako naj bi se vseučilišče razdelilo popolnem v češki in nemški oddelek. Stvar nij nikakor nemogoča, kajti profesorjev, ki predavajo češki, posebno pri filozofiji, je več ko nemških in dijakov čeških najmanj 5krat toliko ko nemških. Da bi se le to vprašanje brzo rešilo na kak način, bodi si tudi tako kakor za J. Husa.

Simpatije, katere kaže Čehi posebno Pražani unesrečenim Zagrebčanom, morajo vsacega Slovana le veseliti. Odkar je došel prvi brzojav o potresu skušajo se tukajšnja društva in dijaški spolki v prirejanji veselice na korist Zagrebčanom. Izdajajo se s tem namenom „Almanahi“, napravljajo „Slovanski večeri“ in začetkom grudna vršil se bode veliki koncert, pri katerem sodelujejo najboljše moči tukajšnega konservatorija. Največo zaslugo pri tem ima župan g. Skramlik. Tacega moža bi trebalo Ljubljani! Nemško dijaško društvo je pa odbilo županovo vabilo, naj priredi v to svrho

višji cvet svojega dovtipa podaja ta-le vsklic: Ich habe 126 Kinder zur Welt gebracht!

Družbo pa jej dela ženska, ki je ravno pred tremi dnevi iz „otročje“ postelje vstala. In to se na odru vse pové, tako da človek vsak trenotek pričakuje, da se sedaj pa sedaj prinesó na oder tudi amazane plenice, ki se potem pred našimi očmi operó!

In ko se ta ženska, ki je ravno pred tremi dnevi „vstala“, prične jeziti, prihiti babica, da naj se umiri, da ne izgubi mleka! In to se vse na odru razpravlja! In po ložah sede gospodje z belimi kravatami in šestnajstletne dekleta v plesnih toaletah! No, plesne toalete so bile potrebne, ker drugače so go-spice pri tem „Hebammenkursu“ brez dvombe silno vročino prestale!

Ubogi cesar Jožef! —

Dr. J. T.

kako zabavo izgovarja se, da po besedah dr. Jiruša nij nikakoršne nesreče.

O ljudskem shodu, kateri je bil sklican 27. nov. — takrat ko v Ljubljani — bi pa najraje molčal. Sicer pa vem, da ste uže tako zvedeli, da je bil razpuščen. Neki zidarski mojster, ki hoče povsod imeti prvo besedo a bil tu nekako odstranjen, najel je celo trumo pomagačev, ki so s svojim vrišem prouzročili, da se je moral shod razpustiti v veliko veselje tukajšnih Nemcev.

Vreme do zadnjih dnij izvanredno lepo, toplo. —è.

Domače stvari.

— (Izpoved po obsodbi.) Tist Mihael Vranič, kateri je bil kakor smo poročali zaradi ponarejevanja desetakov pred porotniki 21. nov. akoravno je svoj zločin tajil, obsojen na 15 let teške uječe, oglasil se je po sodbi predstojniku zaporov na Žabjaku, deželne sodnije svetovalcu g. Ravnikarju in obstal, da je res on napravil tistih 7 desetakov, da pa so bili Bregar, Remškar in oba Čelešnika, oče in sin, ki so jih porotniki osvobodili, v tesnej zvezi z njim in da so za vse njegovo delo vedeli. Vsled tega se bode začelo proti tem štirim novo sodnijsko preiskavanje.

— (Umrli) je dné 29. novembra advokat dr. Žurbi v Celji 60 let star.

— (Z Dunaja) se nam piše: Društvo „Slovenija ima v soboto, 4. decembra, zvečer ob 1/2 8. uri (I. Wollzeile 38, Souterrain) svoja četrto redno sejo. Na dnevnem redu je berilo gosp. cand. phil. J. Mohar a: „O potresih“. V sredo, 8. decembra napravi „Slovenija“ v Zilingerjeve dvorani Preširnov večer. Natančnejši program v kratkem.

— (Ušel) je iz okrajnosodnijske uječe v Loži v noči 19. m. m. neki 15 let star fant, ki je bil zaprt zaradi tatvine, ter si je prideval imena Gregorič, Starčević in Krampotič.

— (Iz pred celjskega porotnega sodišča.) Franc Vrtačnik, delavec, je septembra t. l. tkalca Mlinariča napal ter mu vzal 5 gld. iz žepa. Zato je bil obsojen 26. m. m. na dvanajst let teške uječe. — Dne 27. m. m. pa je stala pred porotniki rodbina Škrbinek od sv. Martina doma, obdolžena požiganja. Nace Škrbinek je dejal svojemu sinu, naj pože Ačkotovo posestvo, katero je ta na posilnej dražbi kupil od Škrbinca. Sin uboga očeta in Ačko ima 2350 gld. škode. Oče Škrbinek je obsojen na 16 let, sin na 15 let teške uječe, a mati je oproščena. — Julija meseca je go-stač Anton Fric napadel krošnjarja M. Kunstka, ter mu oropal košaro, v katerej je bilo za 4 gld. 50 kr. klobas. Obsojen je zaradi tega ropa na 6 let teške uječe.

— (Ovčji tat.) Anton Cendak, imenovan Belaj, iz Ilovic v Istri, je 25. sept. ukrad s paše 19 ovac v vrednosti 114 gld. A kmetje so ga ujeli, ko je gnal ukradene ovce in ga prijeli, da si se je branil. Obsojen je bil pred porotniki v Trstu 1. decembra na pet let teške uječe.

— (Kmet zoper cigana.) Iz Konjic se piše: Te dni sta prišla v Vrhale dva cigana, katera je neki vojašk begun pred kratkim napal, a sta se ga ona dva dobro ubranila. Gostilničar, h kateremu sta prišla ta dva cigana je pa prijatelj onemu vojaškemu begunu. Kmalu se spre s ciganoma, zgrabi sekiro in ž njo udari jednega tako po glavi, da se kar zgrudi. Sodnija ima zdaj to stvar v rokah.

— (Premembe pri učiteljstvu na Kranjskem.) G. Tomaž Petrovec, spr. učit.

Konec pa je, kar se tiče trivjalnosti in nesramnosti, prekoračil vse meje. V imenu dobrega okusa moramo proti takim duševnim atentatom protest vložiti. Če uže hočete cesarja Jožefa spomin slovesno obhajati, slobodno vam; a pozabiti se ne sme, da je bil ta cesar idealist, ki je stal ob svojem času visoko nad navadno drhaljo! In če sedaj s takimi duševnimi izdelki, kakor je včeraj igrana Langerjeva igrlica, cesarjev spomin čestite, potem ali ne veste, kaj je spodobno, ali pa ste tako najivni, kakor petnajst let staro dekle, ki solze preliva nad Clarenovim romanom!

Tu nastopi najprej „babica“, ki vlači osem dnij starega otroka po odru okrog. Ta poštena ženska je Česka, to je razumno. Čeh mora trpeti stroške tudi takega „slovesnega“ večera! Poštena ta babica se torej plazi po odru okrog, lomí nekako čudno nemščino ter nam kot naj-

kand., je začasno pomožen učitelj v Šent-Gotthardu pri Trojanah; gđc. Ana Costa, spr. učit. kand., začasno v Planini. Gdč.: Marija Vrus in Kristina Železnik na tretjo učit. službo v Semiču. G. Jože Muren je pomožen učitelj v Dražicah pri Metliki in župnik g. Rajmund Kalan na Vrhu pri Črnomlju. Spraš. učit. kand. g. Wilhelm Gebauer, začasni učitelj pri sv. Trojici, pri Tržišu poleg Mokronoga. G. Jereb iz Vodice v Tunjici pri Kamniku. G. France Kavčič je postal stalni nadučitelj na 2razrednej šoli v Dragatuši. Gdč. Franja Šetina, učiteljica pri sv. Križu poleg Turna. — V Velesovem je umeščen pomožni učitelj g. J. Likosar, in v Žabnici g. J. Jeglič, poprej v Škocijanu pri Turjaku. G. Štefan Francelj, učitelj v Št. Vidu na Ipavskem v Studenu; g. Kete pa je na svojej službi v Zagorji (na Pivki) postal definitivni.

— (Časopis za dilettante.) Z Dunaja se nam piše: „Blätter für Dilettanten“ izdavalatelj V. Loos, v zalogi J. Stockingerja in Al. Morsacka na Dunaji, VI. okraj v Esterhazy-jeveji palači. — Ta list, ki je prvi v svojej stroki, ima biti občasno za vse one, ki se bavijo z delom s pilicami, rezbami, drevoslikarstvom in z drugimi raznimi umetnostmi, moremo priporočati prav tople zaradi lepih risanj in večjega napotka k takovemu izdelovanju. List izhaja vsak mesec enkrat ter velja za pol leta 1 gl. 25 kr. — Naročuje se pri V. Loos u, Wien, VIII. Piaristengasse Nr. 7.

Dva ljubljanska poštna uradnika pred porotnim sodiščem.

(Dalje.)

Priča Jurij Wesiak, c. kr. poštni ekspedient, bil je pri g. Ratolski zapisnikar, ko sta se zaslišavala Garbajs in Dobrin. Njega je navedel Dobrin kot eno glavnih prič, kako je Ratolska njega pestil, naj obstane; a priča Wesiak denes pod svojo prisego izpoveduje, da to, kar Dobrin pravi, nij res. G. Ratolska je zatožencu Dobrinu rekel: „Zdaj narekujte, zapisnikar pa naj piše, kar boste povedali, saj boste potem prebrano slišali in sami podpisali.“ O tem, da ga hoče g. Ratolska zapreti, da nij bilo govora.

Zatoženec Dobrin trdi, da nij istina kar ta priča izpoveduje; on mu pravi, da lahko kraj pove, kje mu je sam Wesiak povedal, da bi ga bil g. Ratolska res zapreti dal, ko ne bi bil vsega obstal.

Priča Wesiak: „To je laž!“

Zatoženec Dobrin: „Obžalujem vas“. Dobrin sedaj vpraša pričo Wesiaka, ali nij res, da je Ratolska pred Garbajso precej zjutraj, ko ga je izpraševal, postavil liter vina in mu dal smodko, tako, da je Garbajs v istini v pijanosti izpovedaval?

Priča Wesiak odgovori: „Tudi to je vse zlagano. G. Ratolska je, ker je bilo uže nad poludne, rekel Garbajsu, ki se mu je smilil, da mu bode uže dal iz svoje kuhinje nekaj jesti in kozarec vina.“

Priča Vincencij Habberger, bivši c. kr. poštni nadoskrbnik v Ljubljani je zdaj v pokoji v Penzingu pri Dunaji. On pravi, da Dobrin nij imel posredno z denarjem opraviti, kajti njegov nalog je bil revidirati in kontrolirati posebno poštna povzetja in sploh „lieferkarte“. Opravila je bilo kakor priča pove res mnogo, kajti mnogo in mnogo tisočev se je prevedlo pri oddelku poštne urada, kateremu načelnik je bil Dobrin in blagajnik Garbajs.

Ako je on, priča Habberger, kot načelnik poštne urada blagajnice pregledoval, nazna-

nil je to zmirom nekoliko dnij dotičnim gospodom uradnikom. Dobrin je pod njegovim vodstvom pri ljubljanskej pošti imel samo enkrat pred 10 leti neko zapreko. Takrat je imel Dobrin veliko zalogo mark in raznih drugih poštних vrednostij, pa je manjkalo 1000 gl., katere je pa Dobrin povrnil.

Dobrin pravi, da mu je bilo takrat toliko mark ali pa denarja ukradenega, ker je blagajnico zmirom tudi po dve uri, ko je bil v drugem oddelku pošte, odprto pustil, da on sicer sumi, kdo mu je ta denar ukradel, ali da tatú neče imenovati. Dr. Kosler mu je takas posodil obligacijo za 1000 gld. katero je za 700 gld. v nekem tukajšnjem bankovskem inštitutu v Ljubljani zastavil, 300 gld. pa je dobil neke drugje na posodo, da je tisto škodo pokrnil.

Habberger kot priča dalje izpoveduje, da bi bil na prošnjo Dobrina res kakor mu je obljubil, tistih 16 gld. za uradniške „napake“ poravnal, ki jih je Dobrin pobral, plačal. Ali on Habberger da je bil tudi nenadoma v pokoj dejan, izgubil je aktivitetno doklado in brezplačno stanovanje, tedaj mu nij bilo mogoče stvar urediti.

Izpovedbe prič Avgusta Presla in Antona Premka moremo izpustiti, ker nijsta nič novega o stvari povedala.

Priča c. kr. poštni oficijal Theodor Vidic je bil v tistej pisarni, kot ob. zatoženca in ve, da sta bila vsikdar izvrstna prijatelja. Ko je padlo Garbajsu neko poleno na glavo in je bil bolan, opravljal jo Dobrin za Garbajso službo in ker je imel Dobrin mnogo opraviti, ponudil se mu je Vidic, da bode on vpisal „post-lieferkarte“ an Dobri je to ponudbo odločno odbil in rajši vse sam napravil.

Dobrin pokazuje mali listek, na katerem je bil podpis priče Vidica in na katerem je bilo zapisano, da je Dobrin v navzočnosti Vidica prevzel blagajnico od Garbajsa.

Vidic prizna, da je podpis njegov, odločno pa oporeka, da bi bil kedaj zraven; da bi bil Garbajs Dobrinu izročeval blagajnico. Ta dokument da nij resničen.

Priča Katra Podgoršek, 64 let stara „zalarica“ (trgovka z vrvmi) odgovori predsedniku, kateri jo nemški vpraša, kako hoče izpovedovati, ali namško ali slovenski; „Wie euere gnaden befehlen, al' slovensko bolj znam.“ Izpoveduje torej slovenski in pove, da je zatoženec Dobrin, ko je bil na južnem kolodvoru načelnik pošte, k njej pošiljal po špago, pa tudi kadar nij ona imela pripravne, poslal k drugim po njo. Konec meseca pa je prinesel zatoženec Dobrin račun in ona je podpisala za vse, ne vedoča, koliko je in ali je bilo tudi res toliko kupljenega in porabljenega.

Zatoženec Dobrin pravi, da kar se tiče stvar pošte na južnem kolodvoru, namreč špaga in drv je bil od strani vodstva popolnem opravičen spoznan in tudi državni pravdnik nij hotel nobene preiskave pričeti.

Priča Marija Adamič, 47 let stara kmetka žena posestnika na Blatu, sestra zatoženca Garbajsa, pravi, da bode vse izpovedala, akoravno je zatožencu v rodu. Na posestvu njenem in njenega moža je vknjižena kavecija za brata Garbajsa. Ko so slišali, da je „France“ nekaj napravil kar nij prav, teško so oni kot kmetki ljudje iz svojih žuljev plačali, kolikor je bilo treba, da bi vsaj ne bilo „sramote“. Ko se je ženil, izplačali so mu 200 gld. dote. Ko je bil odstavljen, prišel je v Blato in je tam bil dva meseca in dva tedna in precej ko je prišel, povedal je, da ga je le

Dobrin zapeljal in ga v take zadrege in ob službo spravil. Čez nekaj časa je bil zmirom žalosten in „zmešan“ in neko jutro je zažgal „pod“ njenega moža, da bi sam zgorel v ognju. Rešili so požigalca Garbajsa, ali obžganega. Pogorelo je pa imenje njeno in njenega moža, pa tudi sosedov, tako da je na tisoče škode, kajti nobeden nij bil zavarovan! Zdaj se godi njim in njenemu možu zaradi Garbajsa slabo mej tem, ko se je jim popred pred ognjem godilo dobro.

Dobrin proglasi vse govorjenje Garbajsovo kot nevredno sumičenje.

Zagovornik Dobrina dr. Moše stavi predlog, naj se denašnje obravnavanje preneha in se poštne strokovnjaškemu računovodstvu na Dunaji naroči, da natanko pregleda tudi delovanje Garbajsovo od časa, ko je prišel Dobrin v ta oddelk, do časa, ko je bilo Garbajsovo poslovanje v tem oddelku izročeno. Državni pravdnik temu predlogu ugovarja, isto tako Garbajs sam. Sodišče po daljšem razgovoru sklene, da se predlogu dr. Mošeta ne ustreže in da se ima obravnavati nadaljevati.

Potem se obravnava tega dne sklene in nadaljevanje odloči na drugi dan v soboto 27. novembra.

Pri obravnavanju drugega dne se prebira cela dolga vrsta zapisnikov in dopisov, od katerih posnamemo le najvažnejše. C. kr. poštni oficijal Tomažič izpove, da je prišel Dobrin v nenavzočnosti Garbajsovej v pisarno, zbral brž nekoliko listov in jih vrgel v peč, potem pa zapustil pisarno.

Prebere se poročilo višjega poštnega računskega oddelka o raznih goljufivih vpisanih.

Dobrin na to odgovori, da kar je on vpisal, če nij prav, je le računskih napakam prištevati.

Prvosednik opomni, da je mej komaj sto pošt 50 jih napačno vpisanih in vpraša, ali so to vse „napake“.

Dobrin odgovori, da so vse le napake. Predsednik vpraša zvedenca, poštnega kontrolorja Presla, ali je to mogoče, da se napravi toliko „napak“.

Presel odgovori, da pri mladem neveščem uradniku to nij nemogoče, pri tako izkušenem kakor je Dobrin bil, na noben način.

Prvosednik vpraša Dobrina, kdo je imel dobiček od tega, kar je on napačno in več vpisaval v „lieferkarte“.

Dobrin odgovori, da on ne, ampak tisti, ki je račune polagal.

Votant Ribič: „Tedaj nij to dobiček, ako se upiše mesto 50 kr. 100 kr., pa se vtakne vse v svoj žep.“

Dobrin ponavlja, da on nij imel nikakoršnega dobička.

Prebere se potem dolg razgovor Dobrinov, v katerem zanikava vso krivdo in dolži Garbajsa, da je on edino le od njega denar na posodo jemal.

Garbajs odgovori, da je vse, kar Dobrin piše, zlagano.

Prebere se potem poročilo o reviziji na pošti južne železnice. Poroča se, da je Dobrin drva za urad nekoliko domu k sebi speljal, nekoliko pa mesto drv novce vzel.

Dobrin odgovori, da ko je bila huda zima, je moral drva za pisarno iz svojega žepa kupovati, tedaj je imel pravico, takrat, ko je bilo manj drv treba, sebe odškoditi. V obče pa ta stvar ne spada sem, kajti objavila se je uže tačas državnemu pravdnistvu, to pa nij našlo uzroka začetni preiskavo zoper njega.

Prebere se dalje dopis, da je bil Dobrin za kazen prestavljen iz Ljubljane v Arad.

Dobrin odgovori, da to nij res, kajti v njegovem dekretu stoji, da je prestavljen zato, kjer se je v Aradu osobje pomnožilo.

(Konec prih.)

Razne vesti.

* (Več kufrastega denarja.) Državnemu zboru je predložena tudi postava, po kateri se bode število kufrastega denarja pomnožilo in sicer za 1.470.000 gld. krajevarskih in za 30.000 polkrajcarskih novčičev bo več. Od teh jih 70% pojde v promet v Cislejtaniji, a 30 na Ogerskem.

* (Utopila se) je dne 25. m. m. blizu otoka Wight avstrijska ladija „Atlas“. Pomorščaki so se rešili.

* (Mlad morilec.) Dne 28. nov. je v neke vasi pri Požunu 17 letni fant umoril šestletnega otroka svoje dobrotnice, katere je ukradel 14 gold. potem ko mu je otrok pokazal kam mati ključ od omare devlje.

* (Nepošten sodnik.) V Velikey Kaniži je sodnik pl. Zakal izneveril 1800 gld. in potem zginil. Črez dva dni pa se vrne ter se sam prijavi sodniji.

* (Dvainpetdeset ur v smrtnej nevarnosti.) Poročali smo že o francoske ladiji „Oncl Joseph“, ki se je pred kratkim utopila. Posamni deli te ladije še zmirom plavajo po vodi in parnik „Marie Louise“ rešil je jednega unesrečenega z one ladije, ki je bil 52 ur plaval držeč se deske. Ko so ga rešili, nij nič slišal in bil popolnem nezavesten. Še le črez 24 ur je potem mogel zopet govoriti.

Umrli so v Ljubljani:

30. novembra: Janez Dežman, delavec v tovarni za tobak, 34 let, v Zvonarskih ulicah št. 7, za jetiko.

V deželnej bolnici:

28. novembra: Gregor Mani, kovač, 64 let, za oslabljenjem. — Martin Prestopnik, dninar, 39 let.

29. novembra: Marjana Stele, kajzarjeva žena, 50 let, za katarom v želodci. — Martin Cirar, gostač, 69 let, za starostno slabostjo.

V vojaške bolnici:

30. novembra: Stefan Fegoš, pešec v 44. pešpolku, 20 let, za pljučno tuberkulozo.

Dunajska borza 2. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	72 gld.	40	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	73	30	„
Zlata rente . . .	86	85	„
1860 drž. posojilo . . .	131	25	„
Akcije narodne banke . . .	825	—	„
Kreditne akcije . . .	286	—	„
London . . .	117	55	„
Srebro . . .	—	—	„
Napol. . .	9	36	„
C. kr. cekini . . .	5	56	„
Državne marke . . .	58	—	„

Poslano.

Ker Jakob Alčevce v 133. številki „Slovenca“ o obravnavi, ki se je na podlagi moje tožbe proti odgovornemu uredniku imenovanega lista vršila dne 26. t. m. pred tukajšnjo c. kr. mestno delegirano sodnijo, čisto enostransko poročilo, dolžnost mi je resnici na ljubo povedati naslednje:

Gospod Alčevce, ki je imel dokazati, da uradniki banke „Slavije“ res surovo agitirajo proti „Slovencu“, dejal je v svojem spričevanju, da je pri onem mizi, pri kateri se je bil dne 7. septembra t. l. sežgal list „Slovenec“, videl tudi uradnike banke „Slavije“ H. A. in K. — Dokazalo se je pa, da gg. H. in A. takrat pri tisti mizi nijsta sedela, ker gospoda A. tisti večer sploh nij bilo v čitalnični restavraciji, g. H. pa je bil celo od 6. do 11. septembra („Slovenca“ so sežgali dne 7. septembra) v Ormoži na Štajerskem. O g. K. na vprašanje sodnikovo nij vedel Alčevce drugega odgovoriti, ko da se mu je dobro zdelo, da so „Slovenca“ sežgali; ostal je pa odgovor dolžan na vprašanje, iz česa on sklepa, „da se mu je dobro zdelo“.

Dalje je pripovedoval g. Alčevce, da sta uradnika banke „Slavije“ H. in A. kavarnarja pri „Valvazorju“ nagovarjala, naj Alčevcu zabrani vstop v kavarno, ter mu grozila, da bosta izostala, ako ne popusti „Slovenca“. Oba imenovana gospoda pa sta s prisego potrdila, da s kavarnarjem nijsta nikdar o čem tacem govorila.

Naposled je g. Alčevce pravil, da ga je čitalnični gostilničar g. G. svaril, naj ne zabaja več v čitalnično gostilnico, dokler se uradniki „Slavije“ ne pomirijo, ter mu pripovedoval, da je v nedeljo dne 21. t. m. on komaj zabranil, da uradniki „Slavije“ nijso naredili kacega škandala. Čitalnični gostilničar g. G. pa je kot priča pred sodnijo izpovedal, da je Alčevcu zabranil le zato vstop v čitalnično gostilnico, ker je večina njegovih vsakdanjih gostov to zahtevala, rekoč, da če Alčevce prihaja, oni izostanejo,

ter da v nedeljo 21. t. m. razen g. S. nij bilo nobenega bankinega uradnika v čitalnični gostilnici, da torej Alčevcu nij mogel pripovedati tega, kar on trdi.

Iz vsega je torej vidno, da se je Alčevce pri spričevanju posluževal zavijac in očitnih lažij, ter se prvih poslužuje tudi še v sporočilu v „Slovenca“, kjer o spričevanju druž. h. prič nečesa povedati ter tudi zamolči, da je on uradnike banke „Slavije“ prav po svoji manji in svojem izobraženju pred sodnikom imenoval „hudiče“ ter vsled te surovosti od gospoda sodnika dobil ostro posvarilo, ki mu je zažugal, da ga bo po briču odpeljati dal, ako bode tako govoril pred sodnijo.

Sicer mu je pa vse to pomagalo le do tega, da se je v pravem svitu pokazal njegov značaj, kajti pravice vse te njegove zavijace in laži nijso ovirale, kar dokazuje razsodba, vsled katere je odgovorni urednik „Slovenca“ — razen tega, da mora priobčiti poslani mu popravek — obsojen še na 15 gold. globe in povračilo tožbenih stroškov.

Da pa Alčevca pri njegovih napadih na posamezne osebe in zavode vodi le osobna strast in zlobnost ter mu nij za stvar, dokaz temu je tudi to, da je uže pred sodnijo — potem, ko je bil razsodbo slišal — zagrozil se, da banka „Slavija“ tega ne bode vesela.

Slovensko občinstvo bo torej vedelo soditi, kaj mu je misliti o napadih, katere bode v kratkem bralo v „Brencljau“ in morebiti tudi v „Slovenca“ na banko „Slavijo“ in name, in obžalovalo bode z mano vred, da je mogoče možu takega značaja in takega resnicoljubja imenovati se slovenskim žurnalistom.

V Ljubljani, dne 30. novembra 1880.

Ivan Hirbar,
glavni zastopnik banke „Slavije“.

Za Miklavžev dan
priporoča
vsake vrste drobnjave
Janez Föderl,
Lingarjeve ulice. 614)

Gostilnarjem!
Lepa in frišna
čeva
na debelo in drobno prodajejo se prav po ceni
pri Kožarji
v Krakovem št. 8.
Tu se kupujejo tudi **zajčje kože** in od druge divjačine. (519—15)
F. Hlavka.

Kompote, fine Bonbone,
kupljiske kandite, sádlne (po domače „zalne“),
malinoni odcedek (Himbeerensuss), razne
krene podobne itd., se najceneje in najbolje na ne-
belo in drobno pri meni izdelatelju kupi.
Franc Šumi,
kongresni trg št. 13, v Fišerjevi liši,
na dvorišču, na desno. (616—1)

Tucl.
1. decembra:
Evropa: Jaške iz Roke. —
Sarg iz Slavjanskega.
Pri Slonu: Ruz iz Kočevja.
Pri Sluči: Služer iz Du-
naja. — Brauner iz Prage.
Mittler iz Dunaja. — Berger iz
Ljubna. — Eberhard iz Dunaja.
— Polak iz Gradca. — Schläffer
iz Dunaja.

Javna zahvala.

Vsem vrlim Šentvidčanom, ki so me 29. nov. na predvečer mojega godu, tako sijajno pozdravljali, izrekam tu najtoplejšo zahvalo. Na zdar!

Vižmarje, dne 30. novembra 1880.

Andrej Odlaček,
načelnik železnične postaje Vižmarske.

Marijinceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse
bolezni v želodci

in nepresežno zoper ne-
slast do jedi, slabi
želodec, smrdečo
sapo, napihnenje,
kislo podiranje, šči-
panje, katar v že-
lodci, zgago, da se
ne nareja pesek in
pieno in slez, zoper
zlatenico, gnjus in
bljuvanje, da glava
ne boli (če izvira bo-
lečina iz želodca), zoper
krč v želodci, pre-
obloženje želodca z
jedjo ali pljačo,
drve, zoper bolezni na vranici, jetrah in
zoper zlato žilo.

Glavna zaloga:

Lekar C. Brady, Kremsier, Moravsko.

Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane
35 kr.

Prave ima samo: V Ljubljani: le-
karna Gabriel Piccoli, na dunajski cesti;
lekarna Josip Svoboda, na Prešimovem
trgu; lekarna Julij pl. Trnkóczy, na mest-
nem trgu. V Novem mestu: lekarna Dom.
Rizzoli. V Gorici: lekarna A. de Giron-
coli. V Ajdovščini: lekarna Mich. Gu-
glielmo.

Svaritev! Ker se v zadnjem času
naš izdelek posnemlje in ponareja, zato pro-
simo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih
zaloga in pazi naj se osobito na ta znamenja:
Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo
imeti v sklenico vtisneno besedo: Echte Maria-
zeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apo-
theker, sklenica mora biti zapečaten z našim
originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na
zavrtku, na katerem je podoba Marijinceljske
matere božje, mora biti poleg te podobe utis-
neno sodnijsko spravljenost varstveno zna-
menje in zavoj mora biti zapečaten z našim
varstvenim znamenjem. Izdelki podob-
nega ali istega imena, ki nima jo teh znakov
istinitosti, naj se zavrzijo kot ponarejeni in
prosimo, naj se nam taki slučajni takoj nazna-
nijo, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci
in prodajalci. (362—18)

Lekar J. Nussbaumer-jevo ! zdravstveno vino ! Kitajsko-železno-malaga-vino

najzanesljivejše in neoporekljivo zdravilo, da se

kri nareja in čisti

ter najhitreje odpravi:

pomanjkanje krvi, bledico, bolezni v želodci, bolezni spolskih
organov, osobito moževsko slabost in neplodnost.

!! Bolezni v jabolku, goltanci in pljučah !!

! Kitajsko Malaga-vino !

imejoč v sebi čistega kinina samo tako, kakor se prilega truplo, izvrstno
krepilo za otroke in žene po hudej bolezni.

Profesor in zdravstveni svetovalec g. dr. Thaler na porodišnici v
Lincu o tem fabrikatu tako-le govori:

Potrjujem, da sem v Kitajsko-železno-Malaga-vinu lekarja J. Nuss-
baumerja v Celovci dobil izvrstno in lahko prebavljivo zdravilo,
katero smem vrlo priporočati.

Prof. dr. J. B. Thaler.

Radostno potrjuje podpisani, da je Kitajsko-železno-Malaga-vino
lekarja Nussbaumerja v Celovci preprati izvrstne dobrosti in vpliv-
nosti ter v svoji lastnosti množitelj krvi in pospešujoč prebav-
ljenje mnogo prekosi vse druge železne preparate.

(515—8)

Dr. L. Winternitz.

Zalogo za Kranjsko ima lekar G. Piccoli v Ljubljani.